

JE ZIET HET NIET ... EN HET IS ER OOK NIET.

Monitoring van het gebruik door gemeenten van het voorlichtingsmateriaal dat in 2019 is ontwikkeld in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

PLATFORM HOUTROOK EN GEZONDHEID

Uitvoerders

Stichting Houtrookvrij

Ir. C.J.M. Anzion

8 september 2020

Samenvatting

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft in 2018 besloten voorlichtingsmateriaal over houtstook en de nadelige gevolgen daarvan te laten ontwikkelen in een landelijk project. Dit materiaal zou door de gemeenten gebruikt kunnen worden om hun burgers meer kennis over houtstook te laten krijgen en bewustwording van de nadelige effecten bij de burgers te ontwikkelen. Het Platform Houtrook en Gezondheid heeft geadviseerd het voorlichtingsmateriaal actief aan de gemeenten bekend te maken en het materiaal ook in een landelijke campagne te gebruiken.

Het voorlichtingsmateriaal is in de herfst van 2019 gereed gekomen. Het Platform heeft in juni 2020 onderzocht hoeveel gemeenten dit materiaal zijn gaan gebruiken. Dit onderzoek is uitgevoerd door bij alle gemeenten te kijken of er informatie over houtstook te vinden is.

Uit het onderzoek is gebleken dat 71% van de gemeenten geen enkele informatie over houtstook op hun website hebben staan; 11% summiere informatie en 18% min of meer uitgebreide informatie.

Het Platform is van mening dat je op deze manier de kennis van het onderwerp houtstook en de bewustwording bij de burger niet echt vergroot. Het Platform adviseert om hiervoor een veel actievere en bredere aanpak te ontwikkelen.

Het Platform Houtrook en Gezondheid herhaalt op basis van deze onderzoeksresultaten de aanbeveling om het landelijk ontwikkelde voorlichtingsmateriaal actief aan de gemeenten aan te bieden.

Ook de tweede aanbeveling namelijk om het voorlichtingsmateriaal ook in een landelijke campagne te gebruiken wordt hier nogmaals onder de aandacht gebracht.

Met 71% van de gemeenten die geen enkele vorm van informatie geven en slechts 18% die wel (uitgebreide) informatie geven is de situatie ten aanzien van het geven van voorlichting wat betreft het Platform Houtrook en Gezondheid uiterst zorgelijk.

Inleiding

Het Platform Houtrook en Gezondheid is in 2015 opgericht met steun van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Inmiddels functioneert het Platform zelfstandig en autonoom zonder financiële steun.

Meer informatie over het Platform is te vinden op www.platformhoutrookengezondheid.nl.

Het Platform Houtrook en Gezondheid heeft op verzoek van de staatssecretaris oplossingen aangedragen voor de overlast en gezondheidsschade die wordt ervaren door houtstook door particulieren. Het Platform heeft deze oplossingen op 8 maart 2018 in een uitgebreid advies met 15 oplossingsrichtingen aan de staatssecretaris gestuurd. Zij heeft toen geantwoord een aantal acties direct uit te voeren en de rest van de aangedragen oplossingsrichtingen mee te nemen in het nog te formuleren Schone Lucht Akkoord.

Het advies is samengevat het volgende:

1. Het ontmoedigen van het stoken van hout door voorlichting om de schadelijke effecten van houtrook meer bekend te maken.
2. Het (mede) mogelijk maken van het ontwikkelen van een meetmethode en criteria voor onaanvaardbare overlast/gezondheidseffecten en bijbehorende regelgeving om handhaving mogelijk te maken.
3. Het (mede) mogelijk maken van een systeem met eisen voor de gehele stookinstallatie en het gebruik ervan.

Een van de acties die de staatssecretaris meteen heeft uitgevoerd is opdracht geven om landelijk beschikbaar communicatiemateriaal te laten ontwikkelen. Dat is in de loop van 2019 gebeurd in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat door Milieu Centraal. Over de opzet en uitvoering van het project heeft het Platform (beperkt) mee kunnen praten. Een van de adviezen van het Platform was om het communicatiemateriaal actief toe te zenden aan de gemeenten met een toelichting daarbij. Een ander advies was om het materiaal ook in een landelijke campagne toe te passen. Beide adviezen zijn niet opgevolgd. Het Platform wilde weten of gemeenten het materiaal gebruikt hebben afgelopen winter. Daarom is dit monitoringsproject uitgevoerd.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is nagaan hoeveel gemeenten voorlichting op hun website hebben staan en hoeveel gemeenten het landelijk ontwikkelde communicatiemateriaal over houtstook hebben gebruikt. Het betreft informatie over houtstook in kachels en open haarden in huis.

Opzet en uitvoering

Als opzet van het onderzoek is gekozen zelf actief op de websites van de gemeenten te zoeken naar informatie over houtstook. Er is dus geen onderzoek gedaan naar de redenen waarom gemeenten wel of geen informatie op hun website hebben staan, waarom ze het materiaal van het landelijke project wel of niet hebben gebruikt en of ze plannen hebben m.b.t. dit onderwerp. Van alle provincies zijn de websites van vrijwel alle gemeenten onderzocht.

We hebben er bewust voor gekozen geen (uitgebreide) vragenlijst te sturen omdat we verwachtten dat de respons laag en niet representatief zou zijn.

Door de onderzoekers is gezocht met in elk geval de volgende zoektermen: houtstook, houtrook, hout stoken en overlast of hinder door houtrook.

Als gemeenten informatie over houtstook op hun website beschikbaar hadden, is gekeken in hoeverre dan het materiaal van het landelijke project is gebruikt. Daarvoor is gezocht naar gebruik dat echt nieuw in dat landelijke project is ontwikkeld, namelijk het motto ("Je ziet het niet, maar het is er wel."), het beeldmateriaal (foto's en video's) en de infographics.

Naar informatie over vuurkorven en andere houtstook buiten is niet expliciet gezocht. Ook andere communicatiekanalen die een gemeenten kan gebruiken zijn niet expliciet onderzocht.

De onderzoeken zijn door vrijwilligers van de Stichting Houtrookvrij uitgevoerd. De rapportage is opgesteld door C. Anzion.

Resultaten

Provincie	Redelijk	Weinig	Niets	totaal
Groningen	2		10	12
Friesland			18	18
Drenthe		4	8	12
Overijssel	4	1	20	25
Gelderland	19	6	26	51
Utrecht	11	3	12	26
Flevoland	1		5	6
Noord-Holland	5	8	33	46
Zuid-Holland	16	7	29	52
Zeeland		4	9	13
Noord-Brabant	3	3	55	61
Limburg	2	4	22	28
Totaal	63	40	247	350
	18%	11%	71%	100%

Van alle gemeenten hebben er 24 (7%) deels informatie gebruikt van het landelijk ontwikkelde voorlichtingspakket (het motto, het beeldmateriaal en/of de infographic), dat beschikbaar is via InfoMil.

43 gemeenten (12%) hebben informatie gericht op gezondheidseffecten van houtrook op hun website staan.

63 gemeenten (18%) hebben redelijk wat informatie op hun website staan zoals stooktips en verwijzingen naar het Stookalert en de Stookwijzer en dus ook deels, namelijk 43 van de 63 over gezondheidseffecten en deels namelijk 24 van de 63 informatie van het landelijk ontwikkelde voorlichtingspakket (het motto, het beeldmateriaal en/of de infographic). Ook zijn er vaak verwijzingen opgenomen naar andere informatie bij InfoMil, Milieu Centraal, stookalert, stookwijzer, de Stichting Houtstookvrij en de GGD.

40 gemeenten (11%) heeft slechts summiere informatie over houtstook of bijvoorbeeld alleen over het gebruik van vuurkorven op hun website staan.

247 gemeenten (71%) heeft helemaal geen informatie over houtstook of houtrook op hun website staan.

Discussie over de resultaten

De websites van vrijwel alle, namelijk 350, gemeenten zijn onderzocht. Dat betekent dat de resultaten een compleet beeld van Nederland weergeven.

Bezien tegen de achtergrond dat de rijksoverheid de overlast en nadelige gezondheidseffecten van houtstook vooral een lokaal probleem vindt dat gemeenten zelf moeten oplossen en dat 1/3 van de Nederlanders aangeeft soms, regelmatig of vaak overlast en/of nadelige gezondheidseffecten te ondervinden van houtstook is het opmerkelijk dat 71% van de gemeenten op hun website geen enkele informatie beschikbaar heeft over houtstook en de nadelige effecten ervan.

Verder is het de onderzoekers opgevallen dat in de informatie die bij 18% van de gemeenten is te vinden vaak de opmerking staat dat de gemeente en/of de GGD geen wettelijke mogelijkheden heeft om een overlastsituatie te beëindigen.

Het landelijk ontwikkelde voorlichtingsmateriaal met het motto, het beeldmateriaal en de infographic is slechts bij 24 gemeenten op hun website terug te vinden. Dat betekent dat het landelijk ontwikkelde materiaal nauwelijks is toegepast. Weliswaar is het materiaal pas in de herfst van 2019 beschikbaar gekomen, maar er is geen reden te verwachten dat het voorlichtingsmateriaal op korte termijn wel op grote(re) schaal wordt toegepast gezien het feit dat 71% van de gemeenten helemaal geen informatie over dit onderwerp op hun website heeft staan.

Conclusies en aanbevelingen

Bij 71% van de gemeenten is op de website geen enkele informatie gevonden over de nadelige effecten van houtstook, waarom de burger niet of zo min mogelijk hout zou moeten stoken en als je dan toch gaat stoken dat je dan eerst het stookalert en de stookwijzer moet raadplegen en op welke manier je goed kunt stoken om de luchtverontreiniging zoveel mogelijk te beperken.

Bij 11% is er slechts summiere informatie gevonden, bijvoorbeeld alleen iets over vuurkorven.

Bij 18% van de gemeenten, 63 in totaal is min of meer uitgebreide informatie gevonden. Slechts bij 24 van de 63 gemeenten is op de website een deel van het landelijk ontwikkelde materiaal gebruikt.

Het Platform Houtrook en Gezondheid herhaalt op basis van deze onderzoeksresultaten de aanbeveling om het landelijk ontwikkelde voorlichtingsmateriaal actief aan de gemeenten aan te bieden.

Ook de tweede aanbeveling, namelijk om het voorlichtingsmateriaal ook in een landelijke campagne te gebruiken, wordt hier nogmaals onder de aandacht gebracht.

De Staatssecretaris heeft aangegeven voorlichting en het bewust maken van de burger belangrijk te vinden. Nu staat bij slechts 18% van de gemeenten uitgebreide informatie die burgers zelf actief moeten opzoeken. Het Platform is van mening dat je op deze manier de kennis van het onderwerp hout stoken en de bewustwording bij de burger niet vergroot. Het Platform beveelt aan om hiervoor een veel actievere en bredere aanpak te ontwikkelen.

Met 71% van de gemeenten die geen enkele vorm van informatie geven en slechts 18% die wel (uitgebreide) informatie geven is de situatie wat betreft het Platform Houtrook en Gezondheid uiterst zorgelijk.

Voorbeelden van gemeenten die goede informatie geven op hun website zijn Arnhem, Oldambt, Amersfoort, Middelburg en Moerdijk. De gemeente Oldambt geeft aan dat hout stoken ongewenst is. Amersfoort raadt houtstoken af met de campagne "Hout stoken? Maak het toch uit."